

L'agost del 1999 Vladímir Putin va ser nomenat president del govern de Rússia, amb un mandat de quatre anys, però no va arribar a complir-ne ni un. Ara aquest mandat és de cinc anys. Quan, el maig del 2000, va ser nomenat president de Rússia, el seu càrrec també durava quatre anys i, a més, era limitat a dos períodes. Ara, el mandat del president de la Federació Russa dura sis anys i ambdós càrrecs es poden alternar per a mantenir-se al poder. Tot això és fruit dels canvis constitucionals impulsats, l'any 2008, per Vladímir Putin, que també canvià les circumscripcions electorals per a afavorir els propis resultats.

A Rússia, el president de la Federació és el qui té més poder efectiu respecte al president del govern. Per això, Vladímir Putin, abans d'esgotar els seus dos mandats al capdavant de la Federació, va decidir d'impulsar una mesura constitucional per tal de mantenir-se al poder. Va fer efectiu aquest poder presentant-se a la presidència del govern el 2007 i aprovant la candidatura d'un home de confiança, Dmitri Medvédev, a la presidència de Rússia. Quatre anys després, un cop esgotat el mandat de la Duma –el parlament rus–, Vladímir Putin va anunciar que es tornava a presentar a la presidència de la Federació. Gràcies a aquest mandat constitucional, el qui havia estat president durant dos mandats té la possibilitat de tornar-s'hi a presentar. Dins aquest joc, Dmitri Medvédev va liderar la candidatura de Rússia Unida a les eleccions legislatives del 4 de desembre de l'any passat. Tot i perdre més del 27% dels vots respecte al 2007, Rússia Unida encara es manté al poder amb majoria absoluta. Les acusacions de frau i de manca de llibertat d'expressió i vot s'han fet sentir com mai des del naixement d'aquesta jove democràcia nascuda amb la caiguda de l'URSS.

Eleonora Tafuro, analista del Centre d'Estudis i Documentació Internacional de Barcelona (Cidob), diu que l'anunci de Putin de tornar-se a presentar a les eleccions presidencials “no va sorprendre cap analista”, però sí que sorprèn que l'alternança democràtica sigui explícita i, com diu ella, que “les eleccions lliures a Rússia s'assemblin

Vladímir Putin modela la democràcia de Rússia amb processos legítims per tal de mantenir-se

La democràcia construïda per Putin

A Rússia hi ha llibertat a mitges. La majoria absoluta del partit de Vladímir Putin –amb què ha obtingut els canvis constitucionals que el retornen al poder– és dubtosa, tenint en compte la restricció per als partits de l'oposició. Però mentre l'economia vagi bé podrà finançar els programes socials amb què es guanya les classes populars.

més a una farsa que no a un exercici de democràcia”. Tafuro afegeix que el frau ha estat més que comprovat a les darreres eleccions. Que organitzacions internacionals com l'Organització per

la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) hagin denunciat aquesta situació ha fet créixer les protestes dels ciutadans, que han sentit “que se'ls havia vulnerat el dret legítim d'escollir representants”.

al poder.

Democràcia amb molts deures.

Putin governa un país relativament jove, però amb un sistema democràtic força qüestionat. Un exemple: fa poc, l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya (ANUE) va escriure un informe titulat "Rússia i la democràcia". Una institució respectable com aquesta veu clar que això que fa Putin ja no sembla democràcia. Aleksandra Semeriak, politòloga letona experta en immigració, assegura que, "formalment, tots els canvis proposats per Vladímir Putin són legítims, perquè se sustenta en una majoria de la Duma, però aquesta cambra no és escollida de manera totalment democràtica", perquè "no tothom té la possibilitat de presentar-se a les eleccions". Segons Semeriak, "cal tenir un padrí o molts diners per a poder presentar-te". Potser per aquest motiu, Eleonora Tafuro destaca que la classe política russa és "vella". Ambdues analistes coincideixen a dir que els lligams amb el poder

local i l'elit soviètica et garanteix una bona posició. Deu ser per això que Tafuro creu que un dels problemes del país és que "al final, els jugadors polítics són sempre els mateixos" i, a més, els costa d'arribar a la gent. En tenim un exemple als debats d'abans de les eleccions: tots els candidats s'hi presentaven amb el seu *equip* que, a més de ser format per analistes i auxiliars, tenien com a cap visible un personatge famós, sigui un cantant, una actriu o un futbolista. Per a alguns analistes, això és degut a "l'apatia de la societat russa".

Amb tot, Aleksandra Semeriak no considera gaire democràtiques les decisions preses per una Duma amb majoria de Rússia Unida (el partit de Putin i Medvèdev). I els episodis de manca de democràcia se succeeixen a Rússia. Sense anar més lluny, el poder judicial és escollit pel poder executiu, és a dir, pel president de la Federació. I tot això passa en un país on, segons Semeriak, "encara no estan prou acostumats a viure en una democràcia, a explotar tots els seus drets".

Putin organitza manifestacions.

Per a Tafuro, Rússia té molta feina a fer en el camp de les llibertats i les deures. Les ONG no hi treballen amb llibertat, els activistes dels drets humans hi són assetjats per les autoritats i la llibertat d'expressió està si caic no caic. L'analista del Cidob recorda la mort d'Anna Politkòvskaja. La directora d'aquest Centre d'Estudis Internacionals, Carmen Claudín, hi aporta un contrapunt optimista. Segons ella, "hi ha un renaixement de la societat civil russa, semblant a la dels anys 90". Però Semeriak en discrepa, i recomana de repassar el percentatge de població present a les manifestacions. A més, recorda que a Ucraïna, durant la Revolució Taronja, va córrer la brama que eren els americans que pagaven els manifestants. No trobaria gens estrany que les primeres manifestacions contra dels resultats electorals haguessin estat organitzades per l'entorn de Vladímir Putin, perquè "van ser una oportunitat magnífica per al govern de reivindicar el nivell de democràcia del país, assegurant que les manifestacions n'eren una prova. Aquestes primeres manifestacions, per cert, varen ser del tot pacífiques".

Creixement abans que llibertats.

Fa pocs dies, la publicació *Rússia Hoy* informava de les intencions de Vladímir Putin d'establir-se al poder fins el 2018 (quan hagi exhaurit els sis anys d'aquest mandat com a president de la Federació). L'objectiu essencial de Putin és de fer créixer l'economia russa. Ho demostren totes les mesures impulsades aquests darrers anys. Putin vol augmentar l'ocupació i impulsar els sectors més productius. Com diu ell, el seu anhel "és fer tornar Rússia al lloc mundial que li correspon". La majoria dels ciutadans del país, nostàlgics de temps millors, ho veuen de bon ull. Tot en detriment dels drets. La població està més preocupada del creixement i aquest paper internacional que no de millorar en l'àmbit dels drets. Per a Semeriak, l'explicació està en el caràcter "tancat i conservador" de la societat russa. Si bé és cert que una petita minoria demana canvis, reconeixement de drets i millora en sanitat i educació, no poden competir amb les dificultats de l'administració i del caràcter de la societat. "Potser sí que del creixement econòmic se'n derivaran millores de drets, però potser mai en aspectes delicats com el matrimoni homosexual, assegura Semeriak."

Eleonora Tafuro també observa que l'estabilitat del país exigeix estabilitat econòmica i el creixement d'un país dels anomenats BRICS, les potències econòmiques emergents, que no s'ha ressentit d'aquest context de crisi amb la gravetat dels veïns europeus. Assenyala que "el 80% de les exportacions russes provenen de les mercaderies essencials, com ara petroli, gas o metalls". Els diners que això proporciona han permès a Vladímir Putin de finançar programes socials que li han fet rebre el suport de les classes baixes. Tal com recorda Tafuro, "Sibèria, per exemple, és una regió que viu, pràcticament, de les subvencions". El perill d'aquesta riquesa és que "el preu d'aquestes matèries és molt sensible a petits canvis". I dels ingressos d'aquestes matèries es pot dir que depèn el suport de l'amplia classe baixa russa. Per tant, la situació econòmica global, i la de Rússia en particular encara més, implica un autèntic desafiament per a Putin i serà la clau de l'estabilitat d'aquesta democràcia construïda a mida.

Adrián Caballero